

Tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông dường như có liên hệ chặt chẽ với nguồn lợi thiên nhiên khu vực này.

Tuy nhiên Biển Đông giàu tài nguyên khoáng sản, nhất là dầu khí, từ đó vẫn còn là mô-tơ câu ho-i-lớn.

Biển Đông có diện tích 3,5 triệu km vuông, trải dài từ Singapore tới eo biển Đài Loan.

Mức tính về trữ lượng dầu khí tại đây không đồng nhất, với một số nghiên cứu của Trung Quốc cho rằng Biển Đông có nhiều dầu thô hơn Iran và nhiều khí tự nhiên hơn Ả-rập Saudi.

Thế nhưng giới khoa học phương Tây lại tỏ ra dè dặt hơn trong nhận định của mình.

Tiến sỹ Clive Schofield là Giám đốc phụ trách nghiên cứu tại Trung tâm Quốc gia về Nguồn lợi và An ninh biển của Australia thuộc Đại học Wollongong:

Tiến sỹ Clive Schofield: Tôi là điều tra viên trßng cho môßt án có tên Năng lßng Bißn châu Á, do Sáng kiến Á châu của Quỹ MacArthur và Hoa Kỳ tài trợ. Khi nói về năng lßng bißn, chúng tôi cũng xem xét các khía cạnh khác, như về các tuyên bố chủ quyền, tranh chấp lãnh thổ giữa các quốc gia có vùng bißn chồng lấn...

Nói về năng lßng thì hiện đang có ý kiến khác nhau nhiều người ủng hộ cho rằng thế giới chúng ta đang ở thời kỳ đỉnh cao của khai thác dầu, thời kỳ này sẽ kéo dài môßt vài năm nữa, rồi nguồn cung cấp dầu toàn cầu sẽ bắt đầu đi xuống.

Thế giới hiện nay cũng đã bắt đầu khai thác dầu khí ngoài khơi nhiều hơn là trong đất liền. Chúng ta đang tìm kiếm dầu khí xa hơn, sâu hơn và trong các điều kiện khắc nghiệt hơn ngoài bißn.

Khi nói tới Bißn Đông, người ta hay nghe thấy cụm từ đi kèm là "nhiều dầu khí". Và môßt phân lßnh trong nghiên cứu của chúng tôi là xem xét liên quan những thông tin về nguồn lßnh dầu này đây có hiện thực hay không.

Khó có thể nói chắc chắn về những gì đang tiềm ẩn dưới đáy Bißn Đông. Thế nhưng đánh giá của chúng tôi là ngay cả với những ước tính lạc quan nhất, nếu nói về đóng góp của dầu khí cho bißn cho an toàn năng lßng của mỗi quốc gia đang chia sẻ Bißn Đông, thì nó cũng không thay đổi bất cứ tranh chấp an toàn năng lßng quốc gia môßt cách đáng kể.

Trong nghiên cứu, tôi có thể nói là đang có môßt sự hoài nghi, rằng trữ lßng dầu của Bißn Đông có thể không khác biệt nhiều so với những gì ta vẫn tưởng.

Thế nhưng dầu khí lại là môßt trong các yếu tố chính trong tranh chấp Bißn Đông.

Cũng cần phải nói là không thể chắc chắn về trữ lßng nếu như không khoan thăm dò, thế nhưng sẽ không có công ty hay tập đoàn nào bỏ tiền đâu để thăm dò nếu như họ không được bảo đảm về quyền khai thác, nhất là tại các khu vực có chồng lấn chủ quyền. Vì vậy nên, điều quan trọng là các quốc gia tranh chấp đi đến môßt sự nhượng bộ nào đó để công tác thăm dò có thể thực hiện.

BBC: Th a ông, trong khu v c cũng có nh ng t ch c đa quốc gia, nh Asean chẳng ha n. Vai trò cu a các t ch c này trong gia i quyết tranh chấp lãnh th đ c nhìn nh n ra sao?

Tiến sỹ Clive Schofield: Asean có th đóng vai trò tích c c trong vi c điều phối hoa t đô ng cu a các quốc gia thành viên, nhất là trong vi c đối thoại v i Trung Quốc về các vấn đề luật pháp và an ninh.

Tuy nhiên vấn đề chính là đ ng nh Asean khó đ t đ c tho a thu n chung. Tôi nghĩ đây là khó khăn n nhất.

Thí dụ trong chu đề Bi n Đông, các thành viên Asean đồng th i cũng là các bên tranh chấp, vì v y dễ hi u là ho có th nói cùng mô t gio ng. Ngay cả trong quan hệ v i Trung Quốc, cũng có khác biệt. Mô t số quốc gia Asean chu tr ng muốn Trung Quốc tham gia ma nh mẽ h n trong quá trình đ a ra mô t Bô luật ợng x m mang tính pháp lý ch t chế, nh ng la i có n ợc không hăng hái lắm.

Nh ng nói nh v y, tôi vẫn cho rằng có khả năng cho mô t s nh ng bô nào đó gi a các quốc gia. Chúng ta đã thấy có chi d h p tác gi a Nh t Ba n và Nam Hàn, rồi Nh t Ba n và Trung Quốc, thành lập khu khai thác chung Đông Ha i. V y thì cũng sẽ có th có h p tác nh ng n i khác n a.

Tôi nhắc la i là nếu nh không có mô t c chế h p tác hay tho a thu n nào gi a các bên tranh chấp thì sẽ không có phát tri n trong dầu khí hay bất kỳ lĩnh v c ta i các khu v c ch ng lần.

BBC: Mô t số ho c gia Đông Nam Á có đề xuất ta o các khu v c khai thác chung ta i Bi n Đông bằng cách coi các đ o mà các n ợc tuyên bố năm chu quyền chi đ n thu n là "đá" (rocks), t c không pha i đ o có ng i và hoa t đô ng kinh tế, vì nh v y sẽ không có đòi ho i về thêm lu c đi a m r ng. Theo ông, cách gia i quyết này có chấp nh n đ c không?

Tiến sỹ Clive Schofield: Tôi nghĩ đây cũng có th là h ợng gia i quyết, vì nó sẽ giúp đ n gia n

hóa mô t số tranh chấp.

Thí dụ nh nói về các đ o Tr ng Sa ch ng ha n. Nếu các n c liên quan cùng thống nhất coi chúng là "đ", không pha i các đ o có ng i, không đi kèm đòi ho i về thêm lu c đi a và khu v c kinh tế đ c quyền 200 ha i lý quanh các đ o đó, thì các tranh chấp sẽ đ c khoanh vùng trong vòng 12 ha i lý xung quanh, t c là nh đi mô t đáng k .

Thế nh ng nh mo i đề xuất, quan tro ng nhất là pha i có ý chí chính trị cu a các quốc gia thì mới th c hi n đ c.

Lúc này tôi ch a thấy có chi dẫu rằng các n c tham gia tranh chấp Bi n Đông sẽ đồng ý v i đề xuất này.

Nh năm ngoái, khi Vi t Nam và Malaysia nô p đ n đăng ký thêm lu c đi a m rõ ng thì Trung Quốc đã pha n đối ngay lâ p t c.

BBC: V y thì cu c tranh cãi chu quyền Bi n Đông li u có lối ra hay không, th a ông?

Tiến sỹ Clive Schofield: Tôi cho là hi n nay thì chúng ta sẽ chi thấy mô t s gi nguyên hi n tra ng (status quo) mà thôi, nhất là khi các tranh chấp v t ra ngoài pha m vi song ph ng mà có s liên quan cu a nhiều quốc gia.

Tuy nhiên vẫn có kha năng các n c có thể h p tác đ c v i nhau thông qua các tho a thuân khu v c khai thác chung, nh tr ng h p Nh t Ba n và Trung Quốc đã thống nhất đ c về nguyên tắc dù ch a th c hi n mô t cách chính th c.

Hay Tuyên bố về Nguyên tắc ng x Bi n Đông (DoC) cũng là mô t tho a thuân cân đ c khuyến khích vì nó ta o điều ki n cho h p tác và ôn đi nh.

